

Seat No. : _____

NK-103

December-2015

B.A., Sem.-III

Elective (EC-I) -202 : Sanskrit

[मम्मटाचार्यस्य – काव्यप्रकाशः उल्लासः (1, 10)]

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : (1) जमश्लि भाजुना अंक गुण दर्शावे छे.

Instructions : Right side figures indicate the marks.

(2) प्रश्नपत्रनो प्रश्न क्रमांक उत्तरवहीमां लखवो.

Write question numbers of question paper in your answer book.

1. (A) 'कविसृष्टिः'नी विशे नोध लखो. 8

Write a note on 'कविसृष्टिः' ।

अथवा/OR

कोईपण चार 'काव्यप्रयोजनानि'नी चर्चा करो.

Discuss any four काव्यप्रयोजनानि.

(B) कोईपण भे संदर्भ सानुवाद समजावो :

Explain the reference with context after translating them : (any two) 6

(1) षड्रसा न च ह्यद्यैव तैः ।

(2) जयतीत्यर्थेन च नमस्कार आक्षिप्यते इति तां प्रत्यस्मि प्रणत इति लभ्यतेः ।

(3) रामादिवत् वर्तितव्यम न रावणादिवत् ।

(4) ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय समुचितेष्टदेवतां ग्रन्थकृत् परामृशति ।

2. (A) काव्यलक्षणम् – समजावो. 10

Describe about the काव्यलक्षणम् ।

अथवा/OR

उत्तमकाव्य अने मध्यमकाव्य विशे नोध लखो.

Write notes on उत्तमकाव्यम् and मध्यमकाव्यम् ।

(B) संदर्भ सानुवाद समजावो : (गभे ते अेक) 4

Explain the reference with context after translating them : (any one)

(1) शक्तिः कवित्वबीजरूपः संस्कारविशेषः यां विना काव्यं न प्रसरेत् ।

(2) बुधैः वैयाकरणयै प्रधानभूतस्फोटरूपव्यग्यव्यंजकस्य शब्दस्य ध्वनिरिति व्यवहारः कृतः ।

3. (A) કોઈપણ બે અલંકાર લક્ષણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો : 10
 Explain any **two** ‘અલંકાર’ (Figures of Speech) with definition and examples :
- (1) ઉપમા
 - (2) અનન્વય:
 - (3) ઉત્પ્રેક્ષા
 - (4) નિવર્ણના
- (B) કોઈપણ એક અલંકાર સવિવરણ ઓળખાવો : 4
 Identify any **one** ‘અલંકાર’ (Figures of Speech) with appropriate explanation :
- (1) यस्य रणान्तः पुरे करें कुर्वतोमण्डलाग्रलताम् ।
 रससंमुख्यपि सहसाडमुखीभवति रिपुसेना ॥
 - (2) लब्ध्वा तव बाहु स्पर्शं यस्याः स कोऽप्यु ल्लासः ।
 जयलक्ष्मीस्तव विरहे न खलूज्ज्वला, दुर्बला ननु सा ॥
4. મમ્મટની વિદ્વત્તા વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. 14
 Write in detail on the Scholarship of Mammat.
અથવા/OR
 काव्यप्रकाशनं ग्रंथकर्तृत्व यथो.
 Discuss the authorship of काव्यप्रकाश.
5. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 8
- (1) ‘મધ્યમકાવ્ય’માં શેની અતિશયતા હોય છે ? (વ્યંગ્યાર્થ, વાચ્યાર્થ, કલાર્થ, સર્વાર્થ)
 - (2) કાવ્યપ્રકાશમાં કેટલા ઉલ્લાસ છે ? (10, 5, 3, 8)
 - (3) કવિની સૃષ્ટીના રસ કેટલા છે ? (સાત, છ, બે, આઠ)
 - (4) મમ્મટના મતે બીજુ પ્રયોજન ક્યું છે ? (અર્થપ્રાપ્તિ, શક્તિજ્ઞાન, વ્યવહારજ્ઞાન, સમયજ્ઞાન)
 - (5) મધ્યમકાવ્યનો સમાનાર્થી શબ્દ કયો છે ? (મ્રહીભૂતવ્યંગ, કાવ્યભૂત વ્યંગ, અભિભૂત વ્યંગ, ગુણીભૂત વ્યંગ)
 - (6) ઉપમા અલંકારના બે ભેદ _____ છે. (અપૂર્ણા-પૂર્ણા, અલૂપ્તા-લૂપ્તા, પૂર્ણા-લૂપ્તા, અલૂપ્તા-પૂર્ણા)
 - (7) મન્યે, શંકે, ધ્રુવં વગેરે શબ્દોનો પ્રયોગ કયા અલંકારમાં થાય ? (ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક, સમાસોક્તિ, ઉપમા)
 - (8) કયો ગ્રંથ મમ્મટનો નથી ? (કાવ્યપ્રકાશ, શબ્દવ્યાપારવિચાર, કાવ્યપ્રસાર, સંગીતરત્નમાલા)

(B) માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો : (કોઈપણ છ)

6

Do as directed : (any six)

- (1) મમ્મટના મતે કવિની વાણીનો 'જયતિ' અર્થથી શું સમજાય છે ?
- (2) વેદને પ્રભુસમિત શા માટે મનાયા છે ?
- (3) ય: કૌમારહર: સ એવ વરસ્તા... શ્લોકમાં શેની પ્રધાનતા છે ?
- (4) વાચ્યાર્થ કરતા વ્યંગ્યાર્થ ચઢિયાતો હોત તો કયું કાવ્ય ગણાશે ?
- (5) સમ્મભાવનમથોત્ત્રેક્ષા _____ સમેન યત્ । (પ્રકૃતસ્ય, અપ્રકૃતસ્ય, પ્રાકૃત્યસય, અપ્રાકૃતસ્ય)
- (6) વેદો _____ છે. (અર્થપ્રધાન, ગીતપ્રધાન, શબ્દપ્રધાન, વિચારપ્રધાન)
- (7) મમ્મટના પિતાનું નામ જણાવો.
- (8) અતાદ્રશી એટલે _____ કરતાં ચડિયાતો નહીં. (વાચ્યાર્થ, લક્ષ્યાર્થ, વ્યંગ્યાર્થ, લોકાર્થ)
